



UNHCR
The UN Refugee Agency

ΜΑΘΑΙΝΟΥΜΕ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ

ΗΛΙΚΙΕΣ
9-12

ΟΔΗΓΟΣ
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

Βρείτε περισσότερο υλικό στη διεύθυνση: https://www.unhcr.org/gr/ekpaideutiko_yliko

© 2017 UNHCR

ΠΡΙΝ ΞΕΚΙΝΗΣΕΤΕ

Μια σημείωση σχετικά με τον σχεδιασμό του μαθήματος, αν έχετε μαθητές πρόσφυγες, αιτούντες άσυλο ή μετανάστες.



Πριν ξεκινήσετε οποιαδήποτε δραστηριότητα με θέμα τους πρόσφυγες, το άσυλο, την εθνικότητα και τους μετανάστες, σκεφτείτε για λίγο τη σύνθεση της τάξης σας και αν υπάρχουν παιδιά από διαφορετικές χώρες καταγωγής. Μήπως κάποιοι από τους μαθητές σας είναι πρόσφυγες, αιτούντες άσυλο ή ανιθαγενείς; Αν ναι, σκεφτείτε να μιλήσετε στους ίδιους και στους γονείς τους ανάλογα με την ηλικία τους.

Εφόσον είναι εφικτό, συμπεριλάβετε στη διάρκεια του μαθήματος ιδέες και θέματα που συζητήσατε με τους γονείς και τα παιδιά. Στο πλαίσιο κάποιας δραστηριότητας που έχετε σχεδιάσει, ζητήστε τους να μιλήσουν για αυτά τα θέματα, εφόσον έχουν δηλώσει ρητά ότι θα ήθελαν να μοιραστούν τις σκέψεις τους και να απαντήσουν σε σχετικές ερωτήσεις.

Οι ανιθαγενείς είναι άνθρωποι που δεν έχουν την ιθαγένεια καμίας χώρας, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στη νομοθεσία της. Η ανιθαγένεια μπορεί να προκύψει σε πολλές και διάφορες περιπτώσεις. Για παράδειγμα, ορισμένες εθνοτικές ή θρησκευτικές ομάδες ενδεχομένως να μην αναγνωρίζονται ως πολίτες βάσει της εθνικής νομοθεσίας της εκάστοτε χώρας. Κάποια παιδιά δεν γεννιούνται στη χώρα

στην οποία οι γονείς τους θεωρούνται πολίτες και δεν μπορούν να αποκτήσουν ούτε την ιθαγένεια της χώρας των γονέων τους, ούτε της χώρας στην οποία γεννήθηκαν. Σε ορισμένες χώρες του κόσμου ισχύουν νόμοι που δεν επιτρέπουν στη μητέρα να μεταβιβάσει την ιθαγένειά της στα παιδιά της.

Οι ανιθαγενείς μπορεί να στερούνται την πρόσβαση σε βασικά δικαιώματα, όπως η εκπαίδευση, η ιατρική περίθαλψη, η απασχόληση, η ελεύθερη κυκλοφορία και άλλα. Χωρίς αυτά, συχνά αντιμετωπίζουν δυσκολίες και απογοητεύσεις, καθώς δεν μπορούν να συμμετέχουν ενεργά στην οικονομική και κοινωνική ζωή.

Χρειάζεται να είστε προσεκτικοί όταν χρησιμοποιείτε λέξεις όπως «χώρα» και «εθνικότητα», αν έχετε ανιθαγενή παιδιά στην τάξη σας. Αντ' αυτών των λέξεων, μπορείτε να χρησιμοποιείτε φράσεις όπως «το σπίτι σας» ή «η κουλτούρα σας». Επιπλέον, πολλοί άνθρωποι μπορεί να συγχέουν την εθνικότητά τους, δηλαδή το γεγονός ότι ανήκουν ιστορικά, πολιτισμικά, γλωσσικά κλπ. σε ένα έθνος, με την ιθαγένειά τους, δηλαδή τον νομικό δεσμό τους με μια χώρα. Υπενθυμίζεται επίσης ότι οι έννοιες «ιθαγένεια» και «υπηκοότητα» είναι ταυτόσημες από νομικής απόψεως και υποδηλώνουν τον νομικό δεσμό ενός ατόμου με ένα κράτος¹.

1. Βλ. σχετικό έγγραφο http://www.ypes.gr/UserFiles/f0ff9297-f516-40ff-a70e-eca84e2ec9b9/eggr_f_82215_090713.pdf του Υπουργείου Εσωτερικών προς το Υπουργείο Παιδείας: «Παροχή διευκρινίσεων σχετικά με τον εννοιολογικό προσδιορισμό των όρων “ιθαγένεια”, “υπηκοότητα” και “εθνικότητα”, 9/7/2013»

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Ακολουθούν κάποιες δραστηριότητες που μπορείτε να πραγματοποιήσετε στην τάξη, ώστε οι μαθητές να αξιοποιήσουν όσα έχουν μάθει για τους πρόσφυγες.

ΜΑΘΗΣΙΑΚΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ

1 | Κατανόηση του πόσο δύσκολο είναι να είσαι καινούριος σε ένα σχολείο

Οργανώστε μια δραστηριότητα στην οποία οι μαθητές θα συντάξουν έναν οδηγό ο οποίος θα απευθύνεται στα καινούρια παιδιά στο σχολείο.

Βήμα 1: Ξεκινήστε μια συζήτηση για το πώς είναι να φοιτά κανείς σε ένα καινούριο σχολείο έχοντας μόλις φτάσει σε μια νέα χώρα. Ζητήστε από τα παιδιά να επιλέξουν τα θέματα για τα οποία πιστεύουν ότι θα ήταν χρήσιμες οι οδηγίες.

Βήμα 2: Τα παιδιά θα μπορούσαν να αναλάβουν μια ερευνητική εργασία συγκεντρώνοντας απόψεις από άλλα παιδιά στο σχολείο – ανώνυμα, αν χρειαστεί– σχετικά με το πώς νιώθει κανείς όταν είναι καινούριος σε ένα σχολείο, προερχόμενος, παραδείγματος χάρη, από άλλη γειτονιά, άλλο σχολείο ή άλλη χώρα.

Όσα παιδιά νιώθουν άνετα, μπορούν να δηλώσουν ότι είναι διαθέσιμα για συνέντευξη στο πλαίσιο της ερευνητικής εργασίας, εφόσον έχουν ζήσει κάτι ανάλογο. Οι μαθητές μπορούν να πάρουν επίσης συνέντευξη από τους γονείς τους, για να μάθουν τι χρειάζεται να κάνουν οι ίδιοι προκειμένου να εγγράψουν τα παιδιά τους στο σχολείο ή όταν ξεκινάει μια νέα σχολική χρονιά.

Βήμα 3: Τα παιδιά μπορούν στη συνέχεια να οργανώσουν όλα μαζί την έρευνά τους, χρησιμοποιώντας, για παράδειγμα, έναν μεγάλο πίνακα όπου θα καταγράφουν τα αποτελέσματα.

Βοηθήστε τους μαθητές να συντάξουν τον οδηγό με βάση τα αποτελέσματα της έρευνας που έχουν καταγράψει στον πίνακα ανακοινώσεων. Τα παιδιά μπορούν να προτείνουν ιδέες και τρόπους για να γίνει προσβάσιμος και στα αλλόγλωσσα παιδιά ο οδηγός που συνέταξαν.

Προτεινόμενο κλείσιμο της συζήτησης – «Χάρη σε αυτή την εργασία μάθαμε πόσο σημαντικό είναι να είμαστε ευγενικοί και να βοηθούμε τα καινούρια παιδιά στο σχολείο μας. Ας δούμε αν μπορούμε να συνεχίσουμε να το κάνουμε αυτό μαζί σε όλη τη διάρκεια της χρονιάς».

2 | ΜΑΘΗΣΙΑΚΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ

Συνεργασία στο πλαίσιο μιας ομάδας

Στόχος αυτής της δραστηριότητας είναι να κατανοήσουν οι μαθητές ότι είναι σημαντική η συνεργασία και η συμβολή όλων προκειμένου να δημιουργήσουν κάτι συλλογικά.

Οργανώστε μια ομαδική δημιουργική δραστηριότητα με θέμα τους πρόσφυγες, την οποία θα μπορείτε να μοιραστείτε με την κοινότητα, τους γονείς και με άλλες τάξεις ή σχολεία μετά την ολοκλήρωσή της.

- Ιδέες για ομαδικές δραστηριότητες:
- Δημιουργία και διοργάνωση έκθεσης
- Χορευτική ή θεατρική παράσταση
- Απαγγελία ποιημάτων

Μπορείτε επίσης να αποφασίσετε να συγγράψετε ομαδικά ένα βιβλίο με ιστορίες ή ποιήματα, που θα εμπνευστούν οι μαθητές, για τις εμπειρίες των παιδιών προσφύγων. Το βιβλίο μπορεί να δωριστεί στη σχολική βιβλιοθήκη ή σε μια τοπική βιβλιοθήκη. Κάθε παιδί μπορεί να πάρει ένα αντίτυπο.

Προτεινόμενο κλείσιμο της συζήτησης - «*Η δραστηριότητα ήταν πολύ όμορφη και συνέβαλαν όλοι. Ήταν ένας πολύτιμος τρόπος για να μάθουμε πόσο σημαντική είναι η συμβολή όλων*».

3

ΜΑΘΗΣΙΑΚΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ

**Ευκαιρίες συνύπαρξης
στην κοινότητα**

Διοργανώστε συναντήσεις όπου κάθε οικογένεια θα ετοιμάζει ένα φαγητό ή ένα γλυκό μία φορά τον μήνα. Καλέστε τους μαθητές και τους γονείς τους. Η πρώτη θα μπορούσε να είναι μια συνάντηση καλωσορίσματος για παλιούς και νέους μαθητές στην έναρξη της σχολικής χρονιάς. Κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους, μπορείτε να εμπλουτίζετε τις συναντήσεις με βιωματικές δραστηριότητες, οι οποίες θα προσφέρουν ευκαιρίες αλληλεπίδρασης μεταξύ όλων των μελών της κοινότητας.

Οι μαθητές μπορούν να επιλέξουν τα παιχνίδια, να μαγειρέψουν ένα φαγητό της επιλογής τους όλοι μαζί ή να τραγουδήσουν ένα τραγούδι.

Θα μπορούσε να τεθεί ως πρόταση ότι κάθε συνάντηση θα είναι αφιερωμένη σε μια χώρα ή τόπο καταγωγής των παιδιών και των γονιών τους, γύρω από την οποία θα μπορούσαν να περιστρέφονται οι δραστηριότητες κάθε φορά.

Προτεινόμενο κλείσιμο της συζήτησης - *«Η δραστηριότητα ήταν πολύ όμορφη και συνέβαλαν όλοι. Ήταν ένας πολύτιμος τρόπος για να μάθουμε πόσο σημαντική είναι η συμβολή όλων».*

4

ΜΑΘΗΣΙΑΚΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ

Ευαισθητοποίηση για την κατάσταση που βιώνουν τα παιδιά πρόσφυγες που μόλις έφθασαν στη χώρα

Οι μαθητές μπορούν να γράψουν ένα γράμμα σε παιδιά πρόσφυγες που έχουν φτάσει πρόσφατα στη χώρα, στο οποίο θα τους περιγράφουν τη ζωή στο σχολείο και το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα. Τα γράμματα μπορούν να αποσταλούν σε παιδιά πρόσφυγες που διαμένουν σε δομές φιλοξενίας.

Προτεινόμενο κλείσιμο της συζήτησης – *«Σας ευχαριστώ που γράψατε αυτά τα γράμματα στους μαθητές που μόλις ήρθαν στη χώρα. Είναι σημαντικό να σκεφτόμαστε τη θέση στην οποία βρίσκονται οι άλλοι άνθρωποι».*

5

ΜΑΘΗΣΙΑΚΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ

Κατανόηση της κατάστασης που βιώνουν τα παιδιά που ζητούν άσυλο στη χώρα

Κάποιες δομές φιλοξενίας, οργανώσεις ή δίκτυα στήριξης μπορεί να προσφέρουν τη δυνατότητα ενημέρωσης σχετικά με τις διαδικασίες χορήγησης ασύλου στη χώρα.

Βήμα 1: Κάντε μια αναζήτηση στο Διαδίκτυο ή επικοινωνήστε με κάποια εθελοντική ομάδα, φορέα ή δομή φιλοξενίας. Ζητήστε να μάθετε πληροφορίες για το πλαίσιο λειτουργίας τους και τη διαδικασία χορήγησης ασύλου.

Βήμα 2: Ανάλογα με τη διαθεσιμότητα, θα μπορούσατε να ζητήσετε από τον εκπρόσωπο κάποιου φορέα να επισκεφθεί την τάξη ή το σχολείο, για να ενημερώσει και να συζητήσει με τους μαθητές σχετικά με θέματα που αφορούν τους πρόσφυγες.

Μπορείτε επίσης να διερευνήσετε την πιθανότητα επικοινωνίας με έφηβους πρόσφυγες, για παράδειγμα, είτε μέσω αλληλογραφίας είτε διοργανώνοντας έναν ποδοσφαιρικό αγώνα ή κάποια άλλη ψυχαγωγική δραστηριότητα.

Βήμα 3: Εξετάστε τις επιλογές που υπάρχουν στην περιοχή σας, ώστε οι μαθητές σας να έρθουν σε επαφή και να ακούσουν τις εμπειρίες παιδιών προσφύγων που πηγαίνουν σχολείο και έχουν ζητήσει άσυλο στη χώρα, π.χ. διοργανώστε μια επίσκεψη σε έναν ξενώνα φιλοξενίας ασυνόδευτων παιδιών.

Προτεινόμενο κλείσιμο της συζήτησης - *«Σας ευχαριστώ όλους για τη συμμετοχή σας σε αυτή την επίσκεψη ή δραστηριότητα»*

6

ΜΑΘΗΣΙΑΚΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ

Επικοινωνία οικογένειας, κοινότητας και σχολείου

Βήμα 1: Αν υπάρχουν μαθητές πρόσφυγες στην τάξη σας, μπορείτε να μιλήσετε με τους γονείς των παιδιών, για να διερευνήσετε αν είναι πρόθυμοι να μοιραστούν τις εμπειρίες που έχουν βιώσει ως πρόσφυγες ή να μιλήσουν για το πώς ζούσαν στην πατρίδα τους. Σε αντίθετη περίπτωση, επικοινωνήστε με κάποια οργάνωση που βοηθά πρόσφυγες και ζητήστε να μάθετε αν υπάρχει κάποιος άνθρωπος με προσφυγική εμπειρία ή μέλος του προσωπικού που θα μπορούσε να επισκεφθεί την τάξη και να μιλήσει στους μαθητές.

Βήμα 2: Ενθαρρύνετε τους μαθητές να κάνουν όσες περισσότερες ερωτήσεις μπορούν για να κατανοήσουν την εμπειρία της ένταξης σε μια νέα χώρα. Υπενθυμίστε στους μαθητές ότι οι πρόσφυγες μπορεί να έχουν βιώσει δύσκολες καταστάσεις και η ανάμνησή τους πολλές φορές προκαλεί άγχος και στρες. Γι' αυτόν τον λόγο είναι καλό να υπάρχει ένα «φίλτρο προστασίας» για τον άνθρωπο που βρίσκεται στο επίκεντρο εκείνη τη στιγμή, ο οποίος μπορεί να αρνηθεί να απαντήσει κάποια ερώτηση με την οποία δεν νιώθει άνετα. Είναι σημαντικό ο εκπαιδευτικός να συντονίζει τη συζήτηση μεταξύ των μαθητών και του πρόσφυγα, του γονέα ή του μέλους μιας οργάνωσης. Μπορείτε επίσης να ορίσετε εξ αρχής έναν συγκεκριμένο αριθμό ερωτήσεων.

Βήμα 3: Παρακινήστε τους μαθητές να ρωτήσουν πώς θα μπορούσαν να βοηθήσουν στην εμπειρία της ένταξης. Στη συνέχεια, ζητήστε τους να σχεδιάσουν όλοι μαζί μια μικρή δράση ή πρωτοβουλία που θα λαμβάνει υπόψη όσα έμαθαν από τους ανθρώπους με προσφυγική εμπειρία ή από την τοπική οργάνωση.

Προτεινόμενο κλείσιμο της συζήτησης - *«Ευχαριστώ όσους συμμετείχατε σε αυτή την επίσκεψη ή δραστηριότητα. Είναι πολύτιμο να διαμορφώνουμε άποψη για κάτι μέσα από τις δικές μας εμπειρίες και την προσωπική επαφή, όπως σήμερα».*

ΜΑΘΗΣΙΑΚΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ

7 | Κατανόηση της κατάστασης των προσφύγων που ζουν στη χώρα μας

Βήμα 1: Αν υπάρχουν μαθητές πρόσφυγες στην τάξη σας, μπορείτε να μιλήσετε με τους γονείς των παιδιών, για να διερευνήσετε αν είναι πρόθυμοι να μοιραστούν τις εμπειρίες που έχουν βιώσει ως πρόσφυγες ή να μιλήσουν για το πώς ζούσαν στην πατρίδα τους. Σε αντίθετη περίπτωση, επικοινωνήστε με κάποια οργάνωση που βοηθά πρόσφυγες και ζητήστε να μάθετε αν υπάρχει κάποιος άνθρωπος με προσφυγική εμπειρία ή μέλος του προσωπικού που θα μπορούσε να επισκεφθεί την τάξη και να μιλήσει στους μαθητές.

Βήμα 2: Ενθαρρύνετε τους μαθητές να κάνουν όσες περισσότερες ερωτήσεις μπορούν για να κατανοήσουν την εμπειρία της ένταξης σε μια νέα χώρα. Υπενθυμίστε στους μαθητές ότι οι πρόσφυγες μπορεί να έχουν βιώσει δύσκολες καταστάσεις και η ανάμνησή τους πολλές φορές προκαλεί άγχος και στρες. Γι' αυτόν τον λόγο είναι καλό να υπάρχει ένα «φίλτρο προστασίας» για τον άνθρωπο που βρίσκεται στο επίκεντρο εκείνη τη στιγμή, ο οποίος μπορεί να αρνηθεί να απαντήσει κάποια ερώτηση με την οποία δεν νιώθει άνετα. Είναι σημαντικό ο εκπαιδευτικός να συντονίζει τη συζήτηση μεταξύ των μαθητών και του πρόσφυγα, του γονέα ή του μέλους μιας οργάνωσης. Μπορείτε επίσης να ορίσετε εξαρχής έναν συγκεκριμένο αριθμό ερωτήσεων.

Βήμα 3: Παρακινήστε τους μαθητές να ρωτήσουν πώς θα μπορούσαν να βοηθήσουν στην εμπειρία της ένταξης. Στη συνέχεια, ζητήστε τους να σχεδιάσουν όλοι μαζί μια μικρή δράση ή πρωτοβουλία που θα λαμβάνει υπόψη όσα έμαθαν από τους ανθρώπους με προσφυγική εμπειρία ή από την τοπική οργάνωση.

Προτεινόμενο κλείσιμο της συζήτησης - «*Ευχαριστώ όσους συμμετείχατε σε αυτή την επίσκεψη ή δραστηριότητα. Είναι πολύτιμο να διαμορφώνουμε άποψη για κάτι μέσα από τις δικές μας εμπειρίες και την προσωπική επαφή, όπως σήμερα.*»

Βρείτε περισσότερο υλικό στη διεύθυνση:

https://www.unhcr.org/gr/ekpaideutiko_yliko

Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό αναπτύχθηκε από τη Mialy Dermish με τη συμβολή της Laetitia Lemaistre.

Προσαρμογή στα ελληνικά: Αντιπροσωπεία της Υ.Α. στην Ελλάδα
Επιμέλεια κειμένου: Κώστας Κωνσταντίνου